

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО
КАФЕДРА КРИМІНОЛОГІЇ
ТА КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОГО ПРАВА

ЗЛОЧИННІСТЬ ЯК СУСПІЛЬНА ПРОБЛЕМА ТА ШЛЯХИ ЇЇ ВИРІШЕННЯ В УКРАЇНІ

Матеріали Всеукраїнської студентської наукової конференції

(Харків, 4 листопада 2016 року)

У двох томах

За редакцією *А. П. Гетьмана, Б. М. Головкина*

Том 1

Харків
«Право»
2016

УДК 343.9(477)
ББК 67.9(4УКР)61
3-68

Редакційна колегія:

д-р юрид. наук, проф. Б. М. Головкін (голова);
канд. юрид. наук, доц. К. А. Автухов (відповідальний секретар);
канд. юрид. наук, доц. В. В. Пивоваров;
канд. юрид. наук, доц. М. В. Романов;
д-р юрид. наук, проф. О. Ю. Шостко;
канд. юрид. наук, асист. О. В. Новіков

Злочинність як суспільна проблема та шляхи її вирішення в Україні : матеріали Всеукр. студ. наук. конф., м. Харків, 4 листоп. 2016 р. : у 2 т. / за ред. А. П. Гетьмана, Б. М. Головкіна. – Т. 1. – Х. : Право, 2016. – 166 с.

ISBN 978-966-937-086-0

ISBN 978-966-937-087-7 (т. 1)

ISBN 978-966-937-087-7 (т. 1)
ISBN 978-966-937-086-0

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2016
© Видавництво «Право», 2016

Злочинність в Україні породжується цілою низкою криміногенних детермінант у ключових сферах суспільного життя. Таким чином, можна зробити висновок про те, що не сам по собі процес урбанізації впливає на зростання злочинності у містах, а її сукупність низки чинників, які його супроводжують, створюють сприятливе злочинне середовище.

Список літератури

1. Соціально-економічний стан України: наслідки для народу та держави: нац. доп. / за заг. ред. В. М. Гейця. – К. : НВЦ НБУВ, 2009. – 687 с.
2. Населення_України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/Населення_України
3. Родин Д. П. Городская и сельская преступность / Д. Родин // Право и Жизнь. – М., 1926. – Книга 2–3. – С. 94–101.
4. Сташис В. В. Основні тенденції сучасної злочинності в Україні // Правова система України: історія, стан та перспективи: у 5-ти т. / за заг. ред. В. В. Сташиса / Академія правових наук України. – Т. 5: Кримінально-правові науки. Актуальні проблеми боротьби зі злочинністю в Україні. – Х. : Право, 2008. – С. 5–54.

Науковий керівник – канд. юрид. наук, доц. В. В. Пивоваров

*Є. Л. Куктенко,
студент 2 групи 5 курсу Інституту прокуратури та кримінальної юстиції
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого,
м. Харків*

УМОВИ ФОРМУВАННЯ НЕПОВНОЛІТНЬОГО ЗЛОЧИНЦЯ

На сьогоднішній день надто актуальною виступає проблема злочинності серед молодого населення, тобто неповнолітніх. Цей вид злочинності відносять до найбільш гострих кримінологічних проблем, оскільки це є проблемою всього нашого суспільства, кожного із нас, це явище відображає моральний стан суспільства, а також ефективність діяльності правоохоронних органів. Злочинність неповнолітніх являє собою кримінальну активність дітей віком від 11 до 18 років, тобто практика свідчить, що діти починають вчиняти суспільно небезпечні діяння ще з 11 років [1, с. 205].

Насамперед необхідно виділити, що законодавство визначає неповнолітніми осіб віком від 14 до 18 років, дитина, молодша 14 років, є малолітньою. Згідно з Кримінальним кодексом України кримінальна відповідальність за загальним правилом може наставати з 16 років. Проте, ч. 2 ст. 22 передбачає вичерпний перелік злочинів, при яких вік кримінальної відповідальності знижений до 14 років, на мою думку, це обумовлено тим, що дитина у віці з 14 до 16 років спроможна усвідомлювати фактичні ознаки і суспільну небезпечність вчиненого нею діяння, а також значною поширеністю саме цих злочинів серед неповнолітніх вказаного віку, і на останнє те, що ці злочини мають високу суспільну небезпечність порівняно з іншими.

Неповнолітні у віці від 14 до 18 років вже досягають порівняно високого рівня соціалізації, який продовжує рости під час навчання у закладах освіти. В дітей з'являється самостійність, вони хочуть показати своїми діями, що вони вже дорослі, виявляють наполегливість. Для такого віку також характерні неврівноваженість, категоричність до всього, підвищена імпульсивність.

Неповнолітній злочинності насамперед притаманна жорстокість, зухвалість по відношенню до своїх жертв. Для неповнолітніх, які вчинили суспільно небезпечне діяння, характерним є низький рівень соціальної адаптації і високий ступінь відчуження від таких соціальних груп, як родина, однокласники, друзі. Часто такі злочини, як показує практика, вчиняються у співучасті. Судова практика показує, що вікові особливості неповнолітніх значною мірою впливають на мотивацію їхніх вчинків, до таких

особливостей належать: недостатній життєвий досвід; схильність до наслідування; вплив на них оточуючих, особливо дорослих осіб; бажання показати себе самостійним і намагання звільнитися від контролю та опіки з боку батьків, вихователів; специфічне трактування таких понять, як сміливість, чесність, дружба; неправильна оцінка конкретних життєвих ситуацій; недостатній розвиток, а інколи і повна відсутність критичного ставлення до своїх вчинків, вчинків інших [2].

Важливим фактором виступає повна зневага до виховання дітей та їхнього побуту. Відсутність належного та ефективного контролю з боку сім'ї найчастіше призводила до розвитку злочинних нахилів у них. У родині молода людина одержує перші практичні навички взаємин з іншими людьми, засвоює норми, які регулюють ці взаємини. Тут уперше виникає конфлікт між «хочу» та «не можна». Все це визначає той факт, що більшість особливостей, які характеризують дорослого злочинця (як, втім, і будь-яку іншу особистість), сягають корінням раних років життя людини. Адже навіть доросла людина нерідко дивиться на явища крізь призму вироблених у дитинстві оцінок та понять. Тут також впливає неповнота сім'ї, бездоглядність за підлітком. Також важливим фактором є недоліки в організації навчально-виховного процесу в закладах освіти, які відіграють велику роль у поведінці неповнолітнього. Недоліки такого роду виховання вже самі по собі можуть відіграти негативну роль у поведінці неповнолітнього. У тих же випадках, коли на молоду людину впливають при цьому ще й негативні елементи сімейних і побутових відносин, у наявності реальна основа для формування суспільно небезпечної особистості [3, с. 65].

Як показує статистика, для злочинності неповнолітніх, як правило, характерна корислива мотивація, оскільки матеріальні труднощі є однією з головних причин неповнолітньої злочинності. Тому ними досить часто вчиняються різного роду крадіжки (коштовностей, грошей, гаманців, мобільних телефонів, кольорових та чорних металів і т. д.)

Як не дивно, але злочинність неповнолітніх переплітається і пов'язана з підлітковим алкоголізмом, наркоманією, токсикоманією. Неприємні тенденції спостерігаються в останні роки щодо попиту на спиртні напої та пияцтво серед неповнолітніх і молоді. Саме пияцтво сприяє вчиненню різних злочинів: умисних і необережних; учинених уперше та рецидивних; насильницьких і корисливих тощо.

Отже, на формування неповнолітнього порушника правопорядку впливає багато обставин. Одні з них відіграють роль безпосередніх причин злочинних діянь. Вони визначають процес формування суспільно шкідливих спонукань і зазіхань, а також особливості їхнього втілення в небезпечні для оточуючих дії та вчинки. Інші – виступають як умови, які визначають збереження цих причин і полегшують їхній прояв у злочинах неповнолітніх. Вони, як правило, підсилюють дію причин злочинних діянь і є тим обов'язковим фактором, на якому й реалізуються причини суспільно небезпечної діяльності підлітків та юнаків [4, с. 143].

Таким чином, зростання злочинності неповнолітніх має викликати чимале занепокоєння в суспільстві, що повинно стимулювати введення спеціальних та особливих заходів щодо значного зменшення злочинності підлітків. Задля цього потрібно проводити профілактичні роботи, основні напрямки якої повинні забезпечувати виховання молоді, організацію вільного часу, його нормованість.

Список літератури

1. Головкин Б. М. Злочинність неповнолітніх як суспільна проблема [Електронний ресурс] / Б. М. Головкин // Проблеми законності. – 2016. – Вип. 133. – С. 204–217. – Режим доступу : <http://plaw.nlu.edu.ua/article/viewFile/72195/70265>.
2. Судова практика у справах про злочини неповнолітніх і втягнення їх у злочинну діяльність [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/9A539844EB54F3EBC2257B7C0037FDFE](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/9A539844EB54F3EBC2257B7C0037FDFE)
3. Заросинський Ю. В. Причини і умови злочинності неповнолітніх потребують теоретичного і практичного розроблення / Ю. В. Заросинський // Право України. – 2004. – № 3. – С. 64–67.
4. Бочелюк В. Й. Юридична психологія : навч. посіб. / В. Й. Бочелюк. – К. : Центр учб. л-ри, 2010. – 336 с.

Науковий керівник – д-р юрид. наук, доц. Б. М. Головкин